

Slobodan P. Simonović, profesor na Univerzitetu Zapadni Ontario, za Danas govori koliko je Srbija prilagodljiva globalnim klimatskim promenama

I neizvesnost mora da se planira

U Srbiji su od 2000. godine od prirodnih nepogoda najčeščalije bile poplave i ekstremne temperature

Strane 14-15

Izvestilac Evropskog parlamenta za Srbiju kao specijalni gost Danasa tokom posete Beogradu učestvovao na brifingu za medije

Dejvid Mekalister: Budite dobri Srbi i dobri Evropljani

Regionalna saradnja i dobrosusedski odnosi čine suštinski deo procesa ka EU

Beograd - Verujem u koncept identiteta koji se preklapaju. Možete biti Nemac i Evropljanin. Moj dom je Donja Saksonija. Ponosan sam Nemac i građanin Nemačke u kojoj sam služio vojsku. Svestan sam svojih britanskih i škotskih korena. Nacionalizam je stvar prošlosti, i ujedinjena Evropa je odgovor na sve greške koje smo činili. EU je za Nemačku mirovni proces.

Znam koliko je teško pomirenje na ovim prostorima, ali čvrsto verujem da će do njega doći - rekao je izvestilac Evropskog parlamenta za Srbiju Dejvid Mekalister, podelivši tako lično shvatanje i osećaj o EU sa brojnim novinarima koji su došli na jučerašnji brifing „Izazovi za Srbiju u predstojećem periodu evropske integracije“. Susret specijalnog gosta Danasa sa predstavnicima medija održan je u Media centru. Na konferenciji su govorili Radomir Ličina, urednik i jedan od osnivača Danasa, i Zoran Panović, glavni i odgovorni urednik lista.

Strane 2-3

Foto: Stanislav Milivojević

Novi susret:
Sa sastanka u Sarajevu

Premijer Srbije Aleksandar Vučić sastaje se danas sa predsedavajućim i članovima Predsedništva BiH Dragonom Čovićem, Mladenom Ivanićem i Bakirom Izetbegovićem

Bosanska trojka stiče u Beograd

Strana 2

Božidar Maljković o mladim Srbima, šampionima Europe, i glavnom košarkaškom problemu u našoj zemlji

Država da pomogne da talenti ostanu

Strana 25

Srpski film „Pored mene“ premijerno prikazan na 62. pulskom filmskom festivalu

Priča o komunikaciji bez interneta

Strane 16-17

U SUBOTU SVE O GITARIJADI NA OSAM STRANA

SPECIJALNI DODATAK

OBRAZOVANJE ROMA

DANAS DODATAK - DVOBROJ

ПОСЛОВИ Publikacija Nacionalne
službe za zapošljavanje

Danas.rs
DNEVNI LIST

21/07/2015 20:50

I neizvesnost mora da se planira

Jedna od vrlo značajnih ilustracija klimatskih promena je promena globalne temperature koja je očigledno u porastu. Za Kanadu je ovo vrlo značajno. Ako uporedimo površinu Arktika pod ledenim pokrivačem iz septembra 1979. i 2012, smanjenje površine pod ledom iznosi otprilike 30 procenata. Znači za 23 godine je na Arktiku nestala trećina površine pod ledom

Autor: Nebojša Veljković- Božidar Andrejić

Danas postoji velika saglasnost u tome da će klimatske promene izazvati veću učestalost ekstremnih posledica kao što su poplave, suše, klizišta i požari. Prevencija katastrofa i ublažavanje njihovih posledica postaje prioritet na najvišim političkim nivoima i u međunarodnim organizacijama.

U Srbiji su od 2000. godine od prirodnih nepogoda najučestalije bile poplave (53 odsto) i ekstremne temperature (27 odsto), zatim slede zemljotresi (13 odsto) i epidemije (sedam odsto). Prema jednom međunarodno komparativnom (GAIN) indeksu koji pokazuje koliko je pojedina država osjetljiva na klimatske promene i koliko su vlast, društvo i ekonomija te zemlje u stanju da se nose sa globalnim rizicima, Srbija se nalazi na 58. mestu po osjetljivosti i 73. po spremnosti da odgovori na globalne neizvesnosti. Među prvih deset su sve skandinavske države, a tu su i Velika Britanija, SAD i Nemačka.

Razgovor na ovu temu vodili smo sa profesorom Slobodanom P. Simonovićem sa Univerziteta Zapadnog Ontarija u Kanadi, koji je u Beogradu održao predavanje povodom izlaska publikacije "VODE SRBIJE - u vremenu prilagodavanja na klimatske promene" u izdanju Agencije za zaštitu životne sredine (Ministarstvo poljoprivrede i zaštite životne sredine). Za ovu publikaciju prof. Simonović je napisao uvodno poglavje koje govori o novom pristupu upravljanja vodnim resursima uslovljenom globalnim promenama. Razgovor vođen istog dana započeli smo glavnim porukama sa samog predavanja.

Rekli ste da predavanja započinjete zaključcima da bi oni koji ne mogu da ostanu do kraja čuli šta je glavna poruka, pa vas pitamo koje su glavne poruke današnjeg?

- Prva poruka je da globalne promene modifikuju probleme upravljanja vodama čineći ih daleko kompleksnijim. Ta kompleksnost zadire u niz oblasti koje nisu do sada uobičajeno tretirane u procesima upravljanja vodama i zbog toga je neophodno preispitati i aktuelnost metodologija koje su na raspolaganju i praksi koja ih primenjuje u upravljanju vodama. Kompleksnost potiče iz zahteva uključenja interakcije prirodnih, društvenih i tehničkih sistema, odnosno kako infrastruktura, ljudi i društvo utiču ili su pod uticajem onoga što se dešava sa vodom. Druga poruka je da se sa očiglednim globalnim promenama povećava neizvesnost koja je posledica ili kvaliteta podataka i informacija koje su na raspolaganju ili znanja koje je neophodno da se te informacije interpretiraju, primene u praksi i iskoriste da se najefikasnije upravlja vodama.

Na koji način su informacije o globalnim uticajima i regionalnim pritiscima u životnoj sredini povezani sa povećanjem neizvesnosti i donošenjem odluka? Možete li nam dati neke primere?

- Upravljanje rizikom je vezano za povećanje neizvesnosti zbog toga što sve odluke koje se danas donose u vodoprivredi ili u vodoprivrednom planiranju moraće da se donose pod uslovima povećane neizvesnosti. Znači donošenje odluka mora da se promeni, kako bi oni koji su birani na političkim i drugim pozicijama donosilaca odluka prihvatali način razmišljanja koji nosi tu dozu neizvesnosti a koja je proizvod raspoloživih informacija i raspoloživog znanja za rešavanje problema koji su pred nama. Smatram da se upravljanje rizikom može iskoristiti kao jedna od metoda za prilagođavanje globalnim promenama. Ovde je dobar primer ono kroz što je Srbija prošla lane. Rekordne padavine na tri merne stanice od njihovog postojanja, ogromna šteta od poplava izmerena u milijardama evra, poplavljen veliki broj administrativnih jedinica, srušen veliki broj kuća, oštećen još veći, više od 700.000 stanovnika je na neki način pogodeno poplavama, a u regionu i preko dva miliona. To je ilustracija tog lokalnog domena u kome sada treba naći rešenja i videti kako se u budućnosti mogu štete smanjiti, kako uticaj takvih ekstremnih događaja može da se koliko-toliko kontroliše i njegov negativni ekonomski efekat umanji. To je bila lokalna manifestacija posledica globalnih promena. Razlog zašto umesto klimatskih promena govorim o globalnim promenama je što se modifikacijom hidrološkog ciklusa menjaju fizički uslovi u kojima se voda formira i zatim to diktira promenu uslova pod kojima treba tom vodom upravljati.

Klima se menja i svet se menja. Kakve odgovore imamo u vidu reakcija na ove promene?

- Jedna od vrlo značajnih ilustracija klimatskih promena je promena globalne temperature koja je očigledno u porastu. Za Kanadu je ovo vrlo značajno. Ako uporedimo površinu Arktika pod ledenim pokrivačem iz septembra 1979. i 2012, smanjenje

površine pod ledom iznosi otprilike 30 procenata. Znači za 23 godine je na Arktiku nestala trećina površine pod ledom. Na predavanju sam pokazao sliku ulovljenog belog medveda 2006. godine na severu Kanade koji nije bio beli medved, nego mešavina belog medveda i grizlja. Kada je ulovljen, urađena je DNK analiza i konstatovano je da je to već druga generacija mešavine između grizlja i polarnog medveda, a te dve vrste nikada nisu delile oblast u kojoj su živele. Lovci i stanovnici severne Kanade već imaju ime za ovog medveda, on se zove grolar - grizli i polar, nova vrsta koja je nastala promenom uslova u regionu. Posledice globalnih promena i globalne promene koje sam pokušao da ilustrujem se manifestuju i kroz promene vodnog režima, kroz intenziviranje ekstremnih događaja na obadve strane, suše i poplave, kroz promene raspoložive količine vode za potrebe stanovništva, za potrebe poljoprivrede, industrije, a i kroz promene kvaliteta vode, koji se vrlo često zanemaruje. Sve ove promene su od velikog značaja na globalnom nivou da zahtevaju krajnje ozbiljan modifikovan pristup upravljanju vodama. Moj predlog je modifikacija pristupa koji bi na neki način omogućio da se vodnim resursima upravlja na integralan način, da se adekvatno reprezentuje i predstavi ta kompleksnost sistema i novih problema, da se dinamika u prostoru i u vremenu opiše na najadekvatniji mogući način i da se neizvesnost koja postoji u informacijama i znanju direktno ugradi u proces upravljanja sa očigledno značajno većim težištem na procesima adaptacije ili prilagođavanja na promene u poređenju sa procesima modifikacije uzroka globalnih promena koji nije u rukama pojedinaca. Direktno uključivanje rizika i direktno prenošenje neizvesnosti u proces upravljanja vodoprivredom je značajan deo ovog novog pristupa. Želeo bih tu samo da pomenem dva aspekta. Jedan je da je ta neizvesnost koja je vezana za vodoprivredne probleme ima dvostruki karakter, dualni karakter. Prvi je objektivni rizik koji nanosi štetu, ruši kuće, ubija ljudi, a drugi je subjektivni, odnosno naša percepcija ili kako mi vidimo rizik koji je direktno vezan za lično iskustvo. Neko ko je proživeo ili živeo kroz poplavu sasvim drugačje gleda poplavu kada se sledeći put dogodi. U demokratskim društvima je nažalost subjektivni rizik daleko značajniji u procesu donošenja odluka zato što je demokratski izbor političara mnogo više motivisan našim ličnim vrednostima i iskustvom. Na taj način subjektivni rizik postaje mehanizam koji mnogo više definiše prioritete političara u njihovom procesu donošenja odluka. Objektivni rizik dolazi na drugo mesto, a on je od daleko većeg značaja za iznalaženje pravih rešenja.

Izneli ste teorijske osnove kako je moguće odgovoriti na zahteve globalnih promena i formulisati kompleksan vodoprivredni problem i naći način kako da se taj problem reši. Možete li nam dati neki primer?

- Radili smo studiju koju za grad London u Kanadi i glavna svrha je bila da se nađe uticaj poplava izazvanih klimatskim promenama na gradsku infrastrukturu. Zadatak je bio da sistematizujemo uticaj klimatskih promena na tu sredinu, a zatim da osmislimo originalni način kako da prezentujemo rizik i kako da ga približimo donosiocima odluka i na neki način odgovorimo na njihov zahtev da vide rizik kome je izložena infrastruktura u gradu. Kritična infrastruktura nam je, dakle, bila diktirana: traženo je da se sagleda rizik po stambene objekte, ulice, puteve, mostove, objekte zaštite, nasipe, ustave, i ostale objekte koji su unutar grada, strateške objekte kao što su policijske i vatrogasne stanice, škole, bolnice i sistem za vodosnabdevanje. Urađena je simulacija padavina za sledećih 300 godina pod različitim scenarijima promene buduće klime na području sliva reke Temze. Klimatske analize su kombinovane sa korišćenjem tradicionalnih hidroloških i hidrauličkih analiza. Hidrološki model je na 169 lokacija u gradu pretvorio padavine u proticaje, zatim je korišćen hidraulički model koji je kao rezultat identifikovao područja pod vodom i dubinu vode na svim lokacijama. Te informacije o izmenjenim fizičkim karakteristikama u slivu su iskombinovane sa informacijama o infrastrukturi, lokacijom, nadmorskom visinom za svaki objekat i ekonomskim informacijama kolika šteta se na tom objektu može očekivati kao funkcija određene dubine vode na toj lokaciji. Rezultati proračuna rizika su kartirani (predstavljeni u obliku mapa) radi lakšeg prikazivanja rizika donosiocima odluka. Najinteresantnije je što su ovakve mape bile jako dobro prihvaćene od strane donosioca odluka, u ovom slučaju to su bili grad i gradska skupština gde sam ja niz puta morao da prezentiram te rezultate. Prvo pitanje koje sam dobio bilo je koliko para bi koštalo da se crvene boje (koje su na mapama identifikovale područja sa rizikom) eliminišu. Analiza je pokazala da bi to iznosilo oko 800 miliona kanadskih dolara. Mi govorimo ovde o gradu sa 350.000 stanovnika koji ni slučajno ne može da dođe do tih sredstava. Odgovor i prihvatanje informacije o ukupnom riziku su odmah motivisali političare da pogledaju mape malo bolje i iskoriste ih kako bi identifikovali prioritetne aktivnosti koje bi omogućili maksimalnu redukciju rizika sa raspoloživim sredstvima. I doneta je odluka da se zasad moraju naći sredstva za podizanje na viši nivo trafostanica i vitalnih instalacija u objektima vodosnabdevanja. Prednost ove analize je, dakle, mogućnost identifikacije rizika u prostoru tako što stručnjacima i donosiocima odluka pokazujemo doprinos ukupnom riziku koji potiče sa određene lokacije

Poslednjih godina redovno držite predavanja u Srbiji, a sada ste vaše ideje izneli i u publikaciji "VODE SRBIJE - u vremenu prilagođavanja na klimatske promene". Kakvu poruku o novom pristupu upravljanja vodnim resursima upućujete stručnjacima i donosiocima odluka?

- Da budem malo kritičan po pitanju mojih kolega i to ne samo iz Srbije. Na vrlo velikoj konferenciji u Stokholmu prezentovao sam ideju da je problem vodoprivrednog upravljanja u stvari društveni problem. Tada je kolega iz Danske iz protesta napustio predavanje uz komentar da ja ne znam šta pričam. Nisam imao prilike da mu odgovorim, ja to uvek pomenem kada o ovome govorim, hoću da kažem da postoji još uvek vrlo veliki otpor prihvatanju ideje da ono što mi radimo u vodoprivredi jeste u stvari direktna kombinacija velikog broja društvenih aktivnosti. Vodoprivredni sistem se može u ovom kontekstu definisati kao kombinacija četiri podsistema: pojedinci, organizacije, društvo i životna sredina. Ta četiri podsistema su povezana tokovima razmene materije/resursa i informacija i oni određuju u svakom momentu stanje ovih podistema. To je ideja koju sam u

uvodu publikacije opisao. Vrlo veliki zagovornik sam ove ideje i mislim da u stvari jedino ovakav pristup vodoprivredi danas može pružiti mogućnost da odgovorimo na zahteve globalnih promena. Novim pristupom upravljanja vodnim resursima upravlja se i procesom ponašanja, a tu su sadržane i norme ponašanja i društveni mehanizmi koji se koriste za regulisanje ponašanja. Izazov u upravljanju vodnim resursima je upravljanje sistemom, kroz pojedince, organizacije i društvo u okviru životne sredine, tako da se postigne najbolji mogući rezultat. Do sada u Srbiji ne postoji takav opšti model za upravljanje vodnim resursima. Publikacija VODE SRBIJE... predstavlja prvi, značajan korak u pravcu iznalaženja pravog upravljačkog modela i identifikacije uslova za njegovu primenu u vodoprivrednim aktivnostima u Srbiji.

Najniža cena za telefon - [izyland.com](#)

Saznajte gde i kako možete najpovoljnije da kupite mobilni telefon koji vam odgovara.

[Like us on Facebook.](#)

Postani IT stručnjak! - [www.it-akademija.com/Upis](#)

Jednogodišnje školovanje za odlično plaćene IT poslove.
Popust na prijave do 31.07.
Odaberi smer i pošalji prijavu odmah.

[Like us on Facebook.](#)

Danas conference center

10JUN

[Šesti međunarodni sajam Ekonomija sporta](#)

2SEP

[Drugi međunarodni sajam Zelena ekonomija](#)

16SEP

[Elektronska trgovina i povećanje izvoza roba i usluga](#)

30SEP

[Životno osiguranje i uloga medija u Srbiji](#)

14OKT

[Sistem finansiranja filmske industrije u Srbiji](#)

28OKT

[Kablovski operateri i tržište televizije u Srbiji](#)

11NOV

[Liste čekanja i privatni zdravstveni sistemi Srbije](#)

25NOV

[Odliv mozgova i kadrovski deficit Srbije](#)

